

PROVINCIAAL
ONDERWIJS
VLAANDEREN

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

Doelenpakket

Vak Aardrijkskunde (inclusief informatievaardigheden -
ICT) | SC09 + SC13 + SC04

3de graad SO

Doorstroomfinaliteit

Basisvorming

Uitgangspunten

Het pedagogisch project is de motor van het schooleigen curriculum

Het pedagogisch project van de school bepaalt welke accenten er worden gelegd en welke keuzes er worden gemaakt bij de opbouw van het schooleigen curriculum.

- **Eerste graad**
Het is de school die bepaalt welke eindtermen binnen eenzelfde vak/vakkenclusters en binnen dezelfde onderwijstijd geïntegreerd worden aangeboden. De lessen differentiatie worden ingevuld als een remediëring en een verdieping van onderdelen van de basisvorming (eindtermen) of als een verdieping in klassieke talen.
Aan de lessen van de basisopties-pakketten in het 2e jaar worden leerplandoelen van de POV leerplannen basisopties-pakketten gekoppeld.
- **Tweede/derde graad**
Het is de school die bepaalt welke onderwijsdoelen, ongeacht het eindtermen, cesuurdoelen, specifieke eindtermen of onderwijsdoelen (voor de onderdelen) van de beroepskwalificatie(s) betreft, binnen eenzelfde vak/vakkenclusters en binnen dezelfde onderwijstijd geïntegreerd worden aangeboden.

Leerplandoelen zijn minimumdoelen

Het leerplan legt minimumdoelen vast, die resulteren in een minimum aan kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes die de leerlingen moeten bereiken. Een school bepaalt zelf wat ze bovenop deze minimumdoelen aan bod wil laten komen in de lessen. Ook de onderwijsmethode kiest de school zelf.

Het leerplan gebruikt de taxonomie van Bloom

Het beheersingsniveau van elk doel wordt gekoppeld aan de taxonomie van Bloom. Op die manier hanteren de leraren een gelijkaardig begrippenkader doorheen het leerplan van de basisvorming en de leerplannen van het specifieke gedeelte. Elk leerplandoel bestaat uit een competentiegerichte formulering van het doel waarbij het handelingswerkwoord evalueerbaar gedrag uitdrukt. De volgende handelingswerkwoorden, onderverdeeld in zes categorieën, komen voor:

- **Onthouden**
De leerling onthoudt het materiaal zoals het gepresenteerd is. Het gebruikte werkwoord is herkennen.
- **Begrijpen**
De leerling voegt iets toe aan kennis (een eigen voorbeeld geven), voert een bewerking uit op kennis (een logische conclusie afleiden) of legt verbanden tussen voorkennis en nieuwe kennis (een oorzaak-gevolg relatie geven). Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: aanvullen, beschrijven, bespreken, illustreren, relaties leggen tussen, onderbouwen, onderscheiden, ordenen, toelichten, verklaren, vergelijken, verwoorden, ...
- **Toepassen**
De leerling voert oefeningen uit of lost problemen op. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: beheren, bepalen, berekenen, demonstreren, gebruiken, hanteren, handelen, herleiden, lokaliseren, oplossen, rekenen, gedrag stellen, toepassen, uitvoeren, uitwerken,

voorstellen, ...

- Analyseren

De leerling kan een geheel verdelen in onderdelen en bestuderen hoe de onderdelen aan elkaar en aan het geheel gerelateerd zijn en hoe ze elkaar beïnvloeden. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: analyseren, benoemen, beschrijven, het geven van een redenering, onderscheiden, onderzoeken, ordenen, verwerken, verwoorden, ...

- Evalueren

De leerling kan een oordeel geven en dat oordeel onderbouwen aan de hand van criteria en standaarden. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: beargumenteren, beoordelen, bijsturen, evalueren, maken keuzes, reflecteren, ...

- Creëren

De leerling bedenkt een alternatieve hypothese of een eigen aanpak om een taak uit te voeren of maakt nieuwe, originele producten. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: produceren, zich creatief uitdrukken, ideeën genereren, creëren, ontwerpen, ...

Status van een leerplandoel

- AEE = aanbieden / evalueren / eindverantwoordelijke

De leraar van dit leerplandoel biedt het leerplandoel aan binnen het eigen vak/de activiteit en heeft de verplichting om dit leerplandoel mee te nemen in de evaluatie. Ingeval een AEE leerplandoel aan meerdere leraren/vakken is toegekend zal iedere leraar/vak dit leerplandoel binnen de eigen vakspecifieke context aanbieden en evalueren.

- AE = aanbieden / evalueren

De leraar van dit leerplandoel biedt het leerplandoel aan binnen het eigen vak/de activiteit en komt samen met de eindverantwoordelijke(n) tot een gemeenschappelijke evaluatie van dit leerplandoel.

- A = aanbieden

De leraar van dit leerplandoel biedt het leerplandoel aan binnen het eigen vak/de activiteit met het oog op verankering van de kennis/vaardigheid/attitude zonder dit leerplandoel mee te nemen in de evaluatie. Evalueren kan enkel als de status van het leerplandoel in onderling overleg met de AEE verantwoordelijke wordt aangepast.

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie digitale competenties
Digitaal werken

04.01

De leerlingen gebruiken doelgericht courante functionaliteiten van vergelijkbare toepassingen om digitale inhoud te creëren.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Met inbegrip van context

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in leeractiviteiten van andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie digitale competenties
Mediawijs handelen

04.02

De leerlingen respecteren ethische, sociale en legale regels bij het gebruiken van digitale technologie.

Kennis

Privacywet - *Pro*

Auteursrecht - *Pro*

Portretrecht - *Pro*

Netiquette - *Pro*

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.01

De leerlingen lichten het ontstaan en de evolutie van het heelal, het Zonnestelsel en van de Aarde in een tijd-ruimtekader toe.

Kennis

Samenstelling - *Pro*

Afstanden - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.02

De leerlingen lichten de gelaagde opbouw en samenstelling van de aarde en de atmosfeer toe.

Kennis

Geologische opbouw en concentrische schillenstructuur van de aardbol - *Pro*

Verticale opbouw en samenstelling van de atmosfeer - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.03

De leerlingen beschrijven kenmerken en verklaren gevolgen van rotatie en revolutie van Aarde en Maan.

Kennis

Aardrotatie - kenmerken: zin, duur - *Pro*

Aardrotatie - gevolgen: etmaal, dag, nacht, middag, zenit, culminatiehoogte, tijdszones, datumgrens, zomertijd, wintertijd - *Pro*

Aardrevolutie - kenmerken: baan, zin, duur - *Pro*

Aardrevolutie - gevolgen: jaar, schrikkeljaar, seizoenen op verschillende breedtegraden, klimaatgordels - *Pro*

Maanrotatie - kenmerken: zin, duur - *Pro*

Maanrevolutie- kenmerken: baan, zin, duur - *Pro*

Maanrevolutie - gevolgen: schijngestalten, getijden - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.04

De leerlingen beschrijven oorzaken van platentektoniek en verklaren de gevolgen ervan.

Kennis

Endogeen verschijnsel - *Pro*

Mechanisme van platentektoniek - *Pro*

Divergerend vs. convergerend - *Pro*

Gevolgen: reliëfvormen boven en onder de zeespiegel, aardbeving, platen - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.05

De leerlingen verklaren de werking en gevolgen van geomorfologische processen.

Kennis

Exogene verschijnselen - *Pro*

Verschillende processen: verwerking, erosieproces van stromend water wind en ijs - *Pro*

Gevolgen: sedimentatie - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.06

De leerlingen lichten atmosferische processen toe aan de hand van neerslag, temperatuur en winden en de invloed van deze processen op weerpatronen.

Kennis

Weerkaart: isolijnen, frontlijnen, drukkernen - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: begrijpen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.07

De leerlingen verklaren klimaatveranderingen vanuit geologisch perspectief.

Kennis

Ijstijd en tussenijstijd - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.08

De leerlingen reflecteren over mogelijke maatregelen met betrekking tot klimaatverandering.

Kennis

Beleid - *Pro*

Mitigatie - *Pro*

Adaptatie - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: evalueren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.09

De leerlingen verklaren een landschap vanuit de landschapsgenese.

Kennis

Ruimte als systeem: deelsystemen met kenmerken en wisselwerking - *Pro*

Tempo van veranderingen varieert - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Ruimtelijke patronen en processen

09.10

De leerlingen evalueren de inrichting van een gebied in het Vlaams Gewest of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op basis van principes van duurzame ontwikkeling.

Kennis

Gevolgen van het ruimtelijk beleid - *Pro*

Instrumenten voor ruimtelijk beleid en ruimtegebruik - principes van duurzame inrichting van de ruimte - *Pro*

Instrumenten voor ruimtelijk beleid en ruimtegebruik - landschappelijke waarden - *Pro*

Instrumenten voor ruimtelijk beleid en ruimtegebruik - draagkracht van de ruimte - *Pro*

Beheersingsniveau Bloom: evalueren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Geografische methoden en technieken

09.11

De leerlingen zetten terreintechnieken en geografische hulpbronnen met inbegrip van GIS-viewers functioneel in.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie ruimtelijk bewustzijn
Situeren

09.12

De leerlingen situeren absoluut en relatief personen, plaatsen, patronen en processen op relevante ruimtelijke schaalniveaus.

Kennis

Sterrenkundige invalshoek - *Pro*

Fysisch geografische invalshoek - *Pro*

Politiek-, sociaal- en economisch-geografische invalshoek - *Pro*

Kosmografische invalshoek - *Pro*

Rekening houdend met personen, plaatsen, patronen en processen die in de derde graad aan bod komen.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties
Informatievaardigheden

13.01

De leerlingen kiezen en gebruiken doelgericht een zoekstrategie om diverse bronnen te selecteren in functie van een informatievraag.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties
Informatievaardigheden

13.02

De leerlingen verwerken op een kritische en systematische manier informatie uit diverse bronnen om een informatievraag te beantwoorden.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties
Taal leren

13.08

De leerlingen gebruiken vaktaal.

Vakterminologie relevant voor het realiseren van de leerplandoelen basisvorming en de leerplandoelen specifieke vorming.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Met inbegrip van context

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in leeractiviteiten van andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

